לאכידרנא. סם העובד כוכבים: **כוורדא.** במרחץ של וורדים: **עיגא דצעיא למחזי לכו ניסוחא.** עין המתאוה לראות לעתכם תעקר שהרי הקב"ה ממלא כל תאוותכם שאף שיחתכם מתברכת: **ביקרותיך.** פי' בקונטרס לכבוד לך לשון יקר אבל בתהלים פירש ביקרותיך לשון ביקור וכן [1] (וזה המזמור) יהיה לי לנקר ומע"פ שהיו"ד יתירה מנויה היא במסורת עם יו"ד של מי נתן למשיחה כלומר מבקרות לך ועומדות לשמרך:

טעמא דא"ל לעיתותי ערב כו'. הא דלא משני מתני' כרשב"ג דאמר [2] יאכל (ב) חוץ מדמי יין נסך וכאן נמי שכרו מומר חוץ מדמי חבית דניחא ליה לאוקמי כרשב"ג אי נמי שכרו מומר משמע כל שכרו אי נמי בהא אפילו רבן שמעון בן גמליאל מודי דהתם אין דרך ליקח יין מן העובד כוכבים והכא דרך בני אדם ליקח שכר מן העובד כוכבים ויש לאסור כל השכר וחילוק זה יש בירושלמי ולעיל ס"פ כל הצלמים (לף מט.) [3] גבי ארג בו את הבגד ולפי התירוץ דניחא לאוקמא כרשב"ג ניחא דלא תיקשי נוקמה כר"מ דאית ליה לעיל יש פדיון לעבודת כוכבים ויולין הנאה ליה המלא לף בלא זה וזה גורם וקיימא לן כוותיה ולתירוץ האחר נמי יש לומר שכרו מומר משמע בלא פדיון: **הא** דאמר ליה העבר לי ק' חביות בק' פרוטות. והכא משכיר בשייתא כי לא אמר לו לעיתותי ערב דכל כמה דלא מעבירנהו לכולהו לא יהיב ליה מידי הלכך כולי מגרע שייך ליה כן לשון הקונטר' משמע הא מ"ל לעיתותי ערב מומר ומע"ג שהיין מחומס חביות שהתנה עמו וקשה דמ"מ שכר המיסור מעורב בכל היתר לכן נראה לפרש ולעיתותי ערב אחר שהשלים קבלנותו אמר לו כן ושמעי' שמע"פ אלא עשה עמו תגרי חדש אלא על פי תגרי הראשון הוא מעביר בפרוטה לפי חשבון מה שמוכר פרוטות וס"ד שהכל שכר אחד הוא ומשמע דשכרו מעורב שכר יין נסך קא משמע לן דשרי והוה ליה כמעביר ביוס של אחריו מאחר שכבר השלים קבלנותו: **ה"ג** [4] ר"ת שוכר מיהו עליה כשהו מלשון כסת ולא גרס כשהו דלשון פשוט הוא וכי ילך ערוס ומס תפרס כשהו שניה שיש לו מס רגיל לגובשה פשיטא שמוטל ומס בא להמיר אלא שאינו רגיל היה לו לפרס אלא כשהו גרס והוא כסת קטנה שיושב עליה או נותן תחת רגלו למרפשותיו וכך הוא הגדול שמוכך עליו והעולם טועים שאומרים לקטן כך ולגדול כסת ורמיה ממסכת תמיד (פ"ק מ"ח) שיש כשהו בארץ וכן תנח בכלים (פ' כ"ח מ"ה) כך שעשאו סדין וכשת שעשאו מטפחות וגם במקלע (ישעיה יג) למתפרות כשהות על כל אלילי ידיש וכך הוא לשכוב עליו כדמשמע פ' השולח (גיטין דף מז. ושם) רשב"ל היה שוכב על מעיס ואומר

לאבידרנא ביום אידם אמר [א] **ידענא ביה** [ב] **דלא פלח לעבודת כוכבים א"ל רב יוסף והתניא** [ג] **איהו גר תושב כל שקיבל עליו בפני ג' חברים שלא לעבוד עבודת כוכבים כי תניא ההיא להחיותו והאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן** [ד] **גר תושב שעברו עליו י"ב חדש ולא מל הרי הוא כמין שבעובדי כוכבים התם כגון שקיבל עליו למול ולא מל רבא אמטי ליה קורבנא לבר שישך ביום אידם אמר ידענא ביה דלא פלח לעבודת כוכבים אזל אשכחיה דיתיב עד צואריה בוורדא וקיימן זוגות ערומות קמיה א"ל אית לכו כה"ג לעלמא דאתי א"ל דירדן עדיפא טפי מהאי א"ל** [ה] **טפי מהאי מי הוה א"ל אתון איכא עלייכו אימתא דמלכותא אנן לא תיהוי עלן אימתא דמלכותא א"ל אנא מיהא מאי אימתא דמלכותא איכא עלי עד דיתבי אתא ההוא פריסתקא דמלכא א"ל קום דקבעי לך מלכא כי נפיק ואזיל א"ל עינא דבעי למיחזי לכו בישותא תיפקע א"ל רבא אמן פקע עיניה דבר שישך אמר רב פפי איבעי ליה למימרא ליה מהאי קרא** [1] **בנות מלכים ביקרותיך נצבה שגל לימינך בכתם אופיר אמר ר"נ בר יצחק איבעי ליה למימרא ליה** [ו] **מהכא** [2] **עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו: שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת: ואע"ג דלא א"ל לעיתותי ערב ורמינהי** [ז] **השוכר את הפועל ולעיתותי ערב אמר לו העבר חבית של יין נסך ממקום למקום שכרו מותר טעמא דא"ל לעיתותי ערב אין כולי יומא לא אמר אביי כי תנן נמי מתניתין דאמר לעיתותי ערב תנן רבא אמר ל"ק הא דאמר ליה העבר לי מאה חביות במאה פרוטות הא דא"ל העבר לי חבית חבית בפרוטה והתניא** [ז] **השוכר את הפועל ואמר לו העבר לי מאה חביות במאה פרוטות ונמצאת חבית של יין נסך ביניהן שכרו אסור חבית חבית בפרוטה ונמצאת חבית של יין נסך ביניהן שכרו מותר: השוכר את החמור להביא עליה יין נסך שכרו אסור: הא תו ל"ל היינו רישא סיפא איצטריכא ליה שכרה לישב עליה אע"פ שהניח עובד כוכבים לגינו עליה שכרו מותר למימרא דלגין לאו** [ח] **דינא הוא לאותוביה ורמינהי** [ט] **השוכר את החמור שוכר מניח עליה כסותו ולגינתו ומזונותיו של אותו הדרך מכאן ואילך חמר מעכב עליו חמר מניח עליה שעורים ותבן ומזונותיו של אותו היום מכאן ואילך שוכר מעכב עליו אמר אביי נהי דלגין דינא הוא לאותובי מיהא אי לא מותיב ליה מי אמרינן ליה נכי ליה אגרא דלגינתו ה"ד אי דשכיח למזבן חמר נמי לעכב ואי דלא שכיח למזבן שוכר נמי לא לעכב אמר רב פפא** [י] **לא צריכא דשכיח למיטרח ולמזבן מאונא לאונא חמר דרכיה למיטרח ולמזבן שוכר לאו דרכיה למיטרח ולמזבן אבוה דרב אחא בריה דרב איקא**

הוה

הגהות הב"ח

(א) גב' למימרא דלגין לאו דרכיה הוא לאותובי: (ב) תוס' ד"ה טעמא וכו' כולו לעובד כוכבים חוץ מדמי יין נסך שבו וכאן:

מוסף רש"י

חמר נמי לעכב. השוכר שלא יזיק עליה אלא מזונות של יום אחד (ב"מ עט:). מאונא לאונא. ממלון למלון לילה (שם). למיטרח. לחזר ולשאול בעיר מי מוכר מזונות (שם).

מג א ממי' פ"ט מהל' עבודת כוכבים הל"ב ב סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קמח סעיף ה וברב אלפס רפ"ג דמכילתין דף ל"ב:) ב [ממי' פ"ח מהל' מלכים הלכה י"ו]:

מד ג ממי' פי"ג מהל' מלכים הלכה י"ו [ומ] סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קלג סעיף ג:

מה ד ה ממי' פ"ד מהל' שכירות הלכה ח סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שח סעי' ג: